

Από τα ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΘΡΑΚΗΣ (τόμος Α΄)
της
ΚΑΛ. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗ-ΜΟΥΣΙΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Γάμος στην Αίνο

`` Μπαρμπούνι μου θαλασσινό
κι ολόχρυσο μου ψάρι
να σε χαρεί η μάνα σου
κι αυτός που θα σε πάρει ``

Ο Αινίτικος γάμος είχε ορισμένες ιδιομορφίες. Ως τις αρχές του 20ου αιώνα, η Κώνα Μαριώγκα, η προξενήτρα, δέσποζε σε όλα τα συνοικέσια. Με το ``μεταξωτό σπαλέτο`` της πηγαινοερχόταν και πάντα τα κατάφερνε. Στον αρραβώνα ο παπάς άλλαζε τα δαχτυλίδια. Το μυστήριο του γάμου γινόταν πάντα Κυριακή, συνήθως στο σπίτι της νύφης και σπανιότερα στην εκκλησία ή στο σπίτι του γαμπρού. Από την προηγούμενη Πέμπτη έστελναν με την ``καλέστρα`` τους ``τρέδες`` δηλ. μπουκέτα από άσπρα ή κίτρινα τέλια τυλιγμένα σε τσεβρέδες. Ο άσπρος τρες σήμαινε κάλεσμα μόνο στην ακολουθία του γάμου, ενώ ο κίτρινος κάλεσμα και για το δείπνο που ακολουθούσε. Την Παρασκευή γινόταν η επίδειξη της ``προύκας`` στο σπίτι της νύφης. Στον μεγάλο οντά απλώνονταν ρούχα, σαμαρόγουνες, κοντογούνια, τσεβρέδες, μπακιρικά, τα ``τζοβαερικά`` (κοσμήματα) και σε φαρφουρένιο πιάτο οι λίρες, δηλ. τα μετρητά. Οι επισκέπτες ασήμωναν την προίκα με ``λιανώματα``. Το Σάββατο φρόντιζαν να βρουν τον ``παραστεκάμενο`` και τους βοηθούς του, όπως επίσης και τα παιχνίδια (μουσικά όργανα). Το κάλεσμα του ``μπαρμπέρη`` για το ξύρισμα του γαμπρού γινόταν την Κυριακή το απόγευμα και ακολουθούσαν τα ``παιχνίδια`` (βιολί, λαούτο, ντέφι) που έπαιζαν :

φωτ. Γεωργίου-Σοφίας Ζαχαρίου
αρχείο Μ. Πολίτη-Αγγελίδου

*Μπαρμπέρη τα ξυράφιά σου καλά να τ'ακονίσεις
Για να ξυρίσεις τον γαμπρό να μην τον βασανίσεις.*

Από τις έξι το απόγευμα έφθαναν οι καλεσμένοι στο σπίτι. Όταν γινόταν το μυστήριο ο γαμπρός και η νύφη στεκόταν πάνω σε χαλάκι (το πευκί). Τα στέφανα Α` και Β` κατηγορίας, ανάλογα με το ποσό που διέθεταν για το ναό, έμοιαζαν με κορώνες και ανήκαν στην εκκλησία. Οι συγγενείς ``ασήμωναν`` τη νύφη, της έδιναν δαχτυλίδια, καρφίτσες κ.λ.π. Μόλις τελείωνε το μυστήριο άρχιζε ο χορός. Ο κουμπάρος και η κουμπάρα `` ξεσήκωναν τους νιόπαντρους``. Αν και ήταν ``πλερωμένα `` τα ``λαλούμενα`` τα ``ασήμωναν``, ιδίως όταν έπαιζαν για το νέο ζευγάρι. Οι καλεσμένοι που έρχονταν σε κέφι από τα κεράσματα τραγουδούσαν :

*Χέρι με χέρι πιάσαν τα δυο αγαπημένα
Να ζήσουν να γεράσουν πάντα μονιασμένα.*

Όταν οι νιόπαντροι κάθονταν να ξεκουραστούν, οι κοπέλες άρχιζαν τον χορό, ενώ τα όργανα έπαιζαν:

*Σε σένα πρέπει μάτια μου
Βασίλισσα να γίνεις
Και σε θρονί να κάθεις
Τις όμορφες να κρίνεις
ή
Άγγελος είσαι μάτια μου κι αγγελικά χορεύεις
Κι αγγελικά πατείς στη γη πολλές καρδιές μαραίνεις¹.*

Στις δώδεκα τα μεσάνυχτα οι απλοί καλεσμένοι έφευγαν. Έμεναν όσοι είχαν πρόσκληση και για το δείπνο. Ο παραστεκάμενος φρόντιζε να πάρει ο καθένας τη θέση του και να γίνουν όλα με τάξη. Τα όργανα έπαιζαν. Το γλέντι κρατούσε πολύ².

Την πρώτη Κυριακή μετά τον γάμο οι νιόπαντροι πήγαιναν στην εκκλησία μαζί με τους συμπεθέρους. Ο γαμπρός έριχνε στο κέντρο του δίσκου ¼ του μετρητιού. Οι δυσκοπεριάγοντες έρριχναν τον γαμπρό και τη νύφη, που ήταν στον γυναικωνίτη, με λεβάντα του ``μπουχουρντανιού``. Ακολουθούσε δέξιμο των γνωστών στο σπίτι των νιόπαντρων. Το ίδιο βράδυ στις οκτώ ο γαμπρός καλούσε στην ταβέρνα του μπάρμπα – Αργύρη σε γλέντι τον παραστεκάμενο και τους βοηθούς του. Έρχονταν και τα ``διολιά και τα λαγούτα`` που η σύμβασή του ίσχυε για μια εβδομάδα.

Ακολουθούσαν τραγούδια³ που λέγονταν στην Αίνο και αναφέρονται στον γαμπρό και τη νύφη :

Της νύφης :

*Νυφούλα μου, που θε να πας εις τα πεθερικά σου,
Σα δένδρ` ολόρθη να σταθείς, σα δυόσμος να μυρίσεις,
Σαν άλικη γαρουφαλιά να τους μοσκοβολίσεις.*

*Δεκάξι χρόνια πότιζα μηλίτσα την αυλή μου.
Έχετε γεια γειτόνισσες και νοικοκυροπούλες,
Παγαίνω σ'άλλη γειτονιά γειτονοπούλες*

Στο γαμπρό που ξυρίζεται:

*Αργυρά ξοράφι και μαλαματένιο,
Τράβα γάλι γάλι τσι γαμπρού κεφάλι,
Τρίχα μην αφήσεις και τον ασχημίσεις,
Και τον ασχημίσεις στα πεθερικά του.*

Στο γαμπρό που λούζεται:

*Αργυρό μου μπρίκι και μαλαματένιο
Χύνε γάλι γάλι σε γαμπρού κεφάλι,
Λέρα μην αφήσεις στο κορμί τα'επάνω,
Και τον ασχημίσεις στα πεθερικά του.*

Στο γαμπρό που χτενίζεται:

*Αργυρό μου χτένι και μαλαματένιο
Τράβα γάλι γάλι σε γαμπρού κεφάλι,
Ψείρα μην αφήσεις, κόνιδα γεννήσει,
Και αυτή γεννήσει άλλες τόσες ψείρες.*

Στο γαμπρό που ντύνεται:

*Γαμπρέ μου, ποιος σε αρματώνει
Με την ευκή, με την ευκή;
Αφέντης μου με αρματώνει
Με την ευκή, με την ευκή.*

Όταν κινά προς το ψίκι:

*Κίνα δέντρο μ', κίνα, κίνα κυπαρίσσι,
Πα να φέρεις νύφη, φούντα κυπαρίσσι.*

Οι σπιτικοί της νύφης στον γαμπρό :

*Καλώς έρχεται πόρχεται
Του ρήγα γιός, ταρχόντου γιος.*

Της νύφης που αργοπορεί :

*Τι στέκεις, μήλο κόκκινο, και δεν κινάς, δεν ξεκινάς;
Όλο για τον αφέντη μου δεν κινώ, δεν ξεκινώ.
Τι στέκεις, μήλο κόκκινο, και δεν κινάς, δεν ξεκινάς;
Όλο για τημανούλα μου και δεν κινώ δεν ξεκινώ.*

Όταν παραδίνεται η νύφη στον γαμπρό:

Παρακαλώ σε, κυρ γαμπρέ, τη νύφη, που σου δίνω,
Μη την μαλώσεις τίποτε, την εχ' αφέντη τα μοναχή
Κ' η μάνα τα ακριβότερη, την έστειλε στη Βενετιά,
Να παγ' να μάθει γράμματα και γράμματα δεν έμαθε,
Μουν έμαθε και ξόμπλιαζε τάστρι με τον αυγερινό.

1. Αφηγητές : Αλεξανδρος Παπαθανάσης και Ιωάννης Αχουριώτης.
2. Φ. Κουκουλές, Βυζαντινών Βίος και Πολιτισμός, τόμ. Δ', Αθήνα 1951, σ.113, όπου σημειώνεται λοιπ' ``παιγνιώται `` (μουσικοί) συμόδευαν την πομπή και έπαιζαν στο τραπέζι του γάμου.
3. Σ. Μονοσειδής, Λαογραφικά Αίνου, Α.Θ, τόμ. Γ', Αθήναι 1938, σ.83